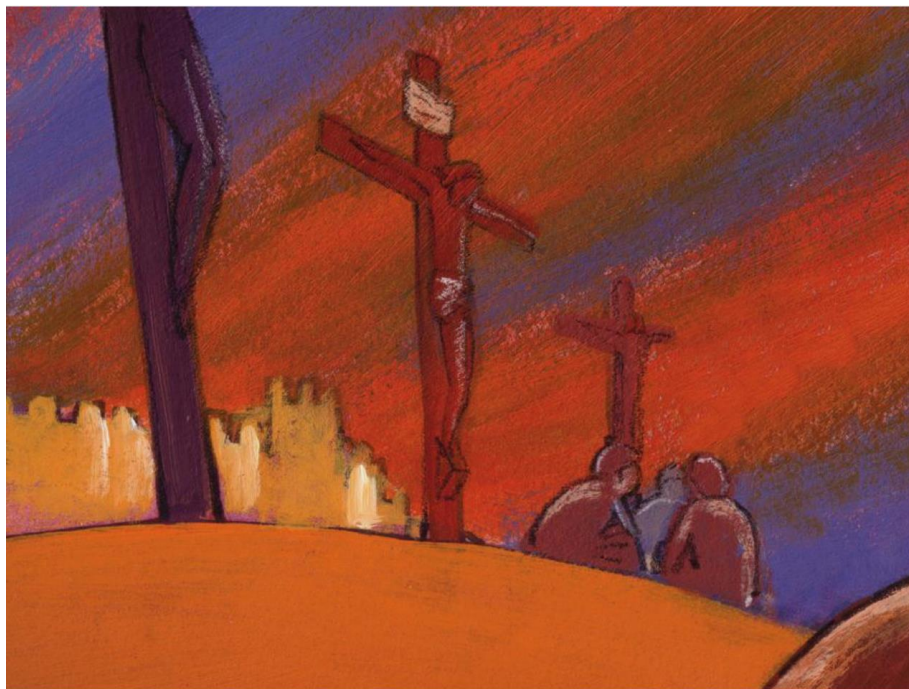

Bergsingelkerk - Rotterdam

18 april 2025

Goede Vrijdag

Voorganger: Aad van Endhoven
Organist Edwin Vooijs
Lector Geke Westera

VOORBEREIDING:

Inleidend orgelspel over Lied 575

Gedachten:

“Er is een weg, die het leven waard maakt geleefd te worden ...”.

We zingen (staande) Lied 281 (1 solo, 2 allen, 3 solo, 4 en 5 allen:

1 Wij zoe - ken hier uw aan - ge - zicht.

God, houd uw oog op ons ge - richt:

Ky - ri - e e - lei - son!

2. De vragen huizen in ons hart.
Gij die de duisternis ontwart:
Kyrie eleison!
3. *Het lied van wie zijn voorgegaan
zet ons vandaag tot zingen aan:
Kyrie eleison!*
4. Begrens de eindeloze nacht
van wie geen morgen meer verwacht:
Kyrie eleison!
5. Wanneer het donker ons verrast,
houd ons dan met uw goedheid vast:
Kyrie eleison!

Stil gebed

Bemoediging en groet

V: Wij vinden hulp en steun bij de Eeuwige

G: Schepper van leven tegen de dood.

V: De Eeuwige zij met u,

G: Gods Geest in ons midden.

Drempelgebed:

V: Bij U, God, schuilen wij
in het onbarmhartig licht van deze dag.
Hoor ons en blijf niet ver.

G: Hoor ons en kom ons te hulp!

V: Gij zegt een God te zijn tegen nacht en ontij,
Gij de grond van ons vertrouwen.

G: In uw handen, Heer, bevelen wij ons leven.

V: Laat dit uur voor ons zijn als een waken en bidden.

**G: In uw handen, Heer, bevelen wij ons leven,
Amen.**

(We gaan zitten)

“Het is gebeurd”... - Paul Bergheijn sj.:

*Het is gebeurd en het gebeurt nog steeds
en het zal blijven gebeuren als er niets tegen gebeurt.*

*De onschuldigen weten van niets omdat ze onschuldig zijn
en de schuldigen weten van niets omdat ze schuldig zijn.*

*De armen merken het niet omdat ze te arm zijn
en de rijken merken het niet omdat ze te rijk zijn.*

*De dommen halen hun schouders op omdat ze te dom zijn
en de intelligenten halen hun schouders op omdat ze te intelligent zijn.*

*De jongeren kan het niet schelen omdat ze te jong zijn
en de ouderen kan het niet schelen omdat ze te oud zijn.*

*Daarom gebeurt er niets en daarom is het gebeurd
en het gebeurt nog steeds en het zal blijven gebeuren.*

We zingen Psalm 69: 1 en 2:

1 Red mij, o God, het wa-ter stijgt en stijgt,
 ik heb geen vas - te grond on-der de voe-ten.
 Zal ik dan in het niet ver-zin-ken moe-ten,
 in het moe-ras des doods, waar al-les zwijgt?
 Ik heb ge-roe-pen tot mijn stem 't be-gaf.
 Voort-du-rend heb ik naar U uit-ge-ke-ken.
 Het die-pe wa-ter wordt mij tot een graf,
 mijn keel is hees, mijn o-gen zijn bezwe-ken.

- 2: Het is om U dat ik wordt afgeweerd,
 om U draag ik het brandmerk van de schande,
 verbroken zijn de broederlijke banden,
 de ijver voor uw huis heeft mij verteerd.
 De smaad van wie U smaadt kwam op mij neer
 en met de vinger wordt ik nagewezen.
 Mijn rouw en tranen keren tot mij weer.
 In aller oog moet ik verachting lezen.

DIENST VAN HET WOORD:

Gebed om het licht van de Heilige Geest

“Het verhaal van Jezus de gekruisigde”.

We lezen uit het evangelie volgens Johannes.

Johannes 18: 1 t/m 14:

¹Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging Hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidron. Daar liep Hij een tuin in, met zijn leerlingen. ²Judas, die Hem zou uitleveren, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. ³Judas ging ernaartoe, samen met de cohort soldaten en een aantal dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. ⁴Jezus wist precies wat er met Hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg: ‘Wie zoeken jullie?’ ⁵Ze antwoordden: ‘Jezus van Nazaret.’ ‘Ik ben het,’ zei Jezus, terwijl Judas, die Hem kwam uitleveren, erbij stond. ⁶Toen Hij zei: ‘Ik ben het,’ deinsden ze achteruit en vielen op de grond. ⁷Weer vroeg Jezus: ‘Wie zoeken jullie?’ en weer zeiden ze: ‘Jezus van Nazaret.’ ⁸‘Ik heb jullie al gezegd: “Ik ben het,”’ zei Jezus. ‘Als jullie Mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.’ ⁹Zo moest zijn uitspraak in vervulling gaan: ‘Geen van hen die U Mij gegeven hebt, heb Ik verloren laten gaan.’ ¹⁰Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de knecht van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die knecht. ¹¹Maar Jezus zei tegen Petrus: ‘Steek je zwaard in de schede. Zou Ik de beker die de Vader Mij gegeven heeft niet drinken?’

¹²De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden Hem. ¹³Ze brachten Hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester, ¹⁴en hij was het die de Joden had overgehouden: ‘Het is goed dat één mens sterft voor het hele volk.’

We zingen Lied 562: 1

1 Ik wil mij gaan ver - troos - ten
 in 't lij - den van mijn Heer,
 die zelf be - droefd ten do - de
 ter - neer - boog keer op keer
 en zocht in zijn el - len - de
 naar troost om voort te gaan,
 tot Hem wil ik mij wen - den -
 o Je - su, zie mij aan.

Johannes 18: 15 t/m 27:

¹⁵Simon Petrus kwam met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in, ¹⁶maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portierster en nam Petrus mee naar binnen. ¹⁷Het meisje sprak Petrus aan: 'Ben jij soms ook een leerling van die man?' 'Nee, ik niet,' zei hij. ¹⁸De knechten en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan

warmen.

¹⁹De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer. ²⁰Jezus zei: ‘Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken. Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb Ik iets in het geheim gezegd. ²¹Waarom ondervraagt u Mij? Vraag het toch aan de mensen die Mij gehoord hebben, zij weten wat Ik gezegd heb.’ ²²Toen Jezus dat zei, gaf een van de dienaren die erbij stonden Hem een klap in het gezicht: ‘Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?’ ²³Jezus zei: ‘Als Ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat Ik heb gezegd, waarom slaat u Me dan?’ ²⁴Daarna stuurde Annas Hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester.

²⁵Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen. ‘Ben jij soms ook een leerling van Hem?’ vroegen ze. ‘Nee,’ ontkende Petrus, ‘ik niet.’ ²⁶Maar een van de knechten van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei: ‘Maar ik heb toch gezien dat je in die tuin bij Hem was?’ ²⁷Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

Stilte

We luisteren naar muziek: Reflectie over Lied 572

Johannes 18: 28 – 19: 16:

²⁸Jezus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, anders zouden ze zich verontreinigen en niet aan het pesachmaal kunnen deelnemen. ²⁹Daarom kwam Pilatus naar buiten. ‘Waarvan beschuldigt u deze man?’ vroeg hij. ³⁰Ze antwoordden: ‘Als Hij geen misdaden had gepleegd, zouden we Hem niet aan u uitgeleverd hebben.’ ³¹Pilatus zei: ‘Neem Hem dan mee, en veroordeel Hem volgens uw eigen wet.’ Maar de Joden wierpen tegen: ‘Wij hebben het recht niet om iemand ter dood te brengen.’ ³²Zo moest de uitspraak van Jezus in vervulling gaan waarin Hij aanduidde welke dood Hij zou serven.

³³Pilatus ging het pretorium weer in. Hij liet Jezus bij zich komen en vroeg Hem: ‘Bent U de koning van de Joden?’ ³⁴Jezus antwoordde: ‘Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over Mij gezegd?’ ³⁵‘Ik ben toch geen Jood,’ antwoordde Pilatus. ‘Uw volk en uw hogepriesters hebben U aan mij

uitgeleverd – wat hebt U gedaan?’ ³⁶Jezus antwoordde: ‘Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld. Als mijn koningschap bij deze wereld hoorde, zouden mijn dienaren wel gevochten hebben om te voorkomen dat Ik aan de Joden werd uitgeleverd. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.’ ³⁷Pilatus zei: ‘U bent dus koning?’ ‘U zegt dat Ik koning ben,’ zei Jezus. ‘Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat Ik zeg.’ ³⁸Hierop zei Pilatus: ‘Maar wat is waarheid?’

Na deze woorden ging hij weer naar de Joden buiten. ‘Ik heb geen schuld in Hem gevonden,’ zei hij. ³⁹‘Maar het is bij u gebruikelijk dat ik met Pesach iemand vrijlaat – wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?’ ⁴⁰Toen begon iedereen te schreeuwen: ‘Hem niet, maar Barabbas!’ Barabbas was een misdadiger.

¹Toen liet Pilatus Jezus geselen. ²De soldaten vlochten een kroon van doornen, zetten die op zijn hoofd en deden Hem een purperen mantel aan. ³Ze liepen naar Hem toe en zeiden: ‘Gegroet, koning van de Joden!’, en ze sloegen Hem in het gezicht. ⁴Pilatus ging weer naar buiten en zei: ‘Ik zal Hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.’ ⁵Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de purperen mantel aan. ‘Hier is Hij, die mens,’ zei Pilatus. ⁶Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienaars Hem zagen begonnen ze te schreeuwen: ‘Kruisig Hem, kruisig Hem!’ Toen zei Pilatus: ‘Neem Hem dan mee en kruisig Hem zelf, want ik zie niet waaraan Hij schuldig is.’ ⁷De Joden zeiden: ‘Wij hebben een wet die zegt dat Hij moet sterven, omdat Hij zich de Zoon van God heeft genoemd.’ ⁸Toen Pilatus dit hoorde, schrok hij hevig. ⁹Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus: ‘Waar komt U vandaan?’ Maar Jezus gaf geen antwoord. ¹⁰‘Waarom zegt U niets tegen mij?’ vroeg Pilatus. ‘Weet U dan niet dat ik de macht heb om U vrij te laten of U te kruisigen?’ ¹¹Jezus antwoordde: ‘De enige macht die u over Mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die Mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.’ ¹²Vanaf dat moment wilde Pilatus Hem vrijlaten. Maar de Joden riepen: ‘Als u die man vrijlaat bent u geen vriend van de keizer, want iedereen die zichzelf tot koning uitroept pleegt verzet tegen de keizer.’ ¹³Toen Pilatus dit hoorde, liet hij Jezus naar buiten brengen. Zelf nam hij plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gabbata. ¹⁴Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van Pesach. Pilatus zei tegen de Joden: ‘Hier is Hij, uw koning.’ ¹⁵Meteen schreeuwden ze: ‘Weg met Hem, weg met Hem, aan het kruis met Hem!’ Pilatus vroeg:

‘Moet ik uw koning kruisigen?’ Maar de hogepriesters antwoordden: ‘Wij hebben geen andere koning dan de keizer!’ 16Toen droeg Pilatus Hem aan hen over om Hem te laten kruisigen. Jezus werd weggevoerd;

Stilte.

We zingen: (melodie O Haupt voll Blut und Wunden):

Gevangen als een rover
na laster en verraad,
zo staat Hij tegenover
de machten van het kwaad.
En wat Hem ook zal deren
met wat voor felle pijn,
Hij zal zich niet verweren
maar louter vrede zijn.

Ofschoon door overheden
verworpen en veracht
wordt Hij als vorst beleden
en zo voorgoed herdacht.
Waar leugens triomferen
en hoogmoed ons kleineert,
zal Hij ons waarheid leren
die als een vriend regeert.

Johannes 19: 17 t/m 27:

¹⁷Hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. ¹⁸Daar kruisigden ze Hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. ¹⁹Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op: ‘Jezus van Nazaret, koning van de Joden’. ²⁰Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. ²¹De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus: ‘U moet niet “koning van de Joden” schrijven, maar “Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden”.’ ²²‘Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,’ was het antwoord van Pilatus.

²³Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. ²⁴Ze zeiden tegen elkaar: ‘Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.’ Zo moest in vervulling gaan wat de Schrift zegt: ‘Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.’ Dat is wat de soldaten deden.

25 Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder en haar zus, en Maria, de vrouw van Klopas, en Maria van Magdala. 26 Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie Hij veel hield, zei Hij tegen zijn moeder: ‘Vrouw, dat is uw zoon,’ 27 en daarna tegen de leerling: ‘Dat is je moeder.’ Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

We zingen:

Hij moet een kruis gaan dragen
 doorheen Jeruzalem.
 Wie zijn in onze dagen
 nog bondgenoot van Hem?
 Die zinloos moeten lijden
 op aanklacht zonder grond,
 zij zijn in alle tijden
 het volk van zijn verbond.

Stilte.

De kaarsen bij het kruis worden aangestoken.

Johannes 19: 28 t/m 37:

28 Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei Hij: ‘Ik heb dorst.’ 29 Er stond daar een vat water met azijn; ze doopten er een spons in en brachten die, gestoken op een majoraantak, naar zijn mond. 30 Nadat Jezus ervan gedronken had zei Hij: ‘Het is volbracht.’ Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

31 Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. 32 Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. 33 Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat Hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. 34 Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. 35 Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij

weet dat hij de waarheid spreekt en wil dat ook u gelooft. ³⁶Dit gebeurde omdat de Schrift in vervulling moest gaan: ‘Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.’ ³⁷Een andere schrifttekst zegt: ‘Ze zullen hun blik richten op Hem die ze hebben doorstoken.’

De Paaskaars wordt gedooft

Twee minuten stilte

Johannes 19: 38 t/m 42:

³⁸Na deze gebeurtenissen vroeg Josef van Arimatea – die een leerling van Jezus was, maar uit angst voor de Joden in het geheim – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. ³⁹Nikodemus, die destijds ’s nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van mirre en aloë bij zich, wel honderd litra. ⁴⁰Ze wikkelden Jezus’ lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. ⁴¹Bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een tuin, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. ⁴²Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

We luisteren naar muziek: Reflectie over Lied 590

GEBEDEN:

- V: Uit de diepte roepen wij tot U, God
G: uit het donker zoeken wij U op.
V: Maak ons toch vrij en breng ons tot leven
G: dat wij opstaan tegen het kwaad.
V: Om al die kruizen tot op de dag van vandaag
G: onschuldigen, groten en kleinen.
V: Uit de diepte roepen wij tot U, God
G: zie ons, hoor ons, laat ons niet alleen
V: Alle vuil dat het leven op ons achterlaat
G: was dat toch af, dat wij schoon worden.
V: Alle angst die ons hart gevangen houdt,
G: neem die toch weg, dat wij herademen.

- V: Alle macht die ons bedekt met eigenbelang
G: doe ons loslaten, dat wij vrij worden.
 V: Alle woorden waarmee wij elkaar te lijf gaan,
G: breng ze tot zwijgen en doe ons vergeven.
 V: Alle dreiging van vernietiging en dood,
G: neem die toch weg, houd ons in leven.
 V: Alle stilte waarmee wij elkaar voorbijgaan,
G: vul die met liefde voor elkaar.
 V: En met Jezus in gedachten bidden wij voor allen die zich
 godverlaten alleen voelen.
G: hoor het roepen, hoor het klagen, hoor uw mensen!
 V: Uit de diepte roepen wij tot U, God
G: breng ons dan verder dan wij nu zijn.
 V: Buig ons om naar uw toekomst.
G: In de naam van Jezus, uw Kind, uw mens,
 V: ons grote voorbeeld voor vandaag en morgen
G: en alle dagen ons gegeven. Amen.

The musical score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of six staves of music, each with a corresponding line of Dutch lyrics underneath. The lyrics are: "1 O lie - ve Heer, geef vre - de aan al - len hier be - ne - den die uit - zien naar uw feest, op - dat de men - sen we - ten: uw hei - li - ge pro - fe - ten zijn niet ver - blind ge - weest." The score ends with a double bar line.

1 O lie - ve Heer, geef vre - de
 aan al - len hier be - ne - den
 die uit - zien naar uw feest,
 op - dat de men - sen we - ten:
 uw hei - li - ge pro - fe - ten
 zijn niet ver - blind ge - weest.

Doe onze ogen stralen,
doe ons het hart ophalen
aan blijdschap na verdriet;
o God voor wie verschijnen
Christus en al de zijnen,
versmaad hun smeken niet!

Verlos ons van de boze,
laat niet de goddelozen
op aarde koning zijn!
Laat ons uw land betreden,
dat zal een land van vrede
Van melk en honing zijn!

“Over het verhaal van Jezus” – Michaël Steehouder:

Voor een appel en een ei
gaat het leven ons voorbij,
geen genade voor de aarde
en de dood is zo goedkoop,
voor een mens is er geen hoop.
Niemand kan zichzelf voorbij,
niemand zet de dood opzij,
ach, de mensen zouden wensen
om een eeuwigheid te zijn,
maar een mens is veel te klein.
Is er dan geen timmerman
die de sleutel maken kan?
Is er iemand, lief als niemand
die de poort van ons verdriet
opent naar een nieuw verschieft?

Ach.., zijn naam is een verhaal
dat al eeuwen is herhaald,
zo versleten en vergeten,
en verloren in de tijd
raakt het al zijn diepte kwijt.
Maar zijn naam is een verhaal
dat bewaard is duizend maal,
over leven en vergeven
over liefde zonder eind
en een God die ons bevrijdt.
En wij zingen zijn verhaal
in ons leven duizend maal
met een mond vol mooie woorden
en een hand genadebrood
als ons wapen in de dood.

We zingen (staande) een avondlied, Lied 263:

1 Wees Gij mijn toe-vlucht de ko-men-de nacht,
de mor-gen die ik on-danks al-les ver-wacht.
Hoe kan ik gaan sla-pen, als Gij er niet zijt,
die mij van het don-ker en wan-hoop be-vrijdt.

Wees Gij mijn wijsheid, de rust in mijn hart,
bevrijding van wat mij ontstelt en verwacht,
hoop die mij grond geeft als alles verdwijnt,
het duister me aangrijpt, de zon niet meer schijnt.

Gij zelf moet meegaan, uw lichtend gelaat,
een gids die mij voorgaat en nimmer verlaat.
De dag loopt ten einde, de nacht is nabij,
wees Gij nu mijn toekomst, het duister voorbij.

**Vrij naar de woorden van de afscheidstoespraak, opgeschreven door
Johannes:**

“Heb geen angst en wees niet treurig als ik er straks niet meer zal zijn. Geloof me, Gods hart is wereldwijd. Ik ben niet bang om door de dreigende dood op Hem terug te vallen, gewoon omdat ik weet dat het goed is in HET GROTE LEVEN geborgen te zijn.

Ik zou jullie willen zeggen: wie mij heeft meegemaakt heeft tegelijk God zelf leren kennen.

En jullie ook: als je God wilt zien gééf God dan te zien door voor elkaar zo goed als God te zijn.

Dan zul je nog groter wonderen doen dan ik. Je zult het leven verder brengen, tot alles is voltooid, oneindig goed gemaakt!

**G: Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw Naam worde geheiligd.
Uw koninkrijk kome.
Uw wil geschiede
gelijk in de hemel also ook op de aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood.
En vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht
en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.**

De Paaskaars wordt de kerk uitgedragen, daarna verlaten wij (in stilte) de kerkruijnte.